

F. t. beslutn. vedr. det danske sprog i Island

dansk sprog og kultur. En række initiativer har bl.a. via den danske ambassade i Island været taget for at styrke det danske sprog i Island.

I december 1994 nedsattes på forslag fra Danmarks ambassade i Island to arbejdsgrupper for henholdsvis kultursamarbejdet og samarbejdet på undervisningsområdet samt en samordningsgruppe. Der er herfra fremsat en række foreløbige forslag, som er til overvejelse. Meget taler for, at man nu fra dansk side bør tage nye initiativer til fordel for dansk-undervisningen. Det danske sprog åbner nemlig døre til det øvrige Skandinavien. Derfor har den position, dansk har i Island, også betydning for det nordiske samarbejde. På baggrund af det danske sprogs helt unikke stilling i Island kan mange islændinge læse dansk, og mange forstår dansk, men det kniber mere og mere for de fleste at udtrykke sig på dansk. Udtalen af det danske sprog ligger fjernt fra den islandske udtale, og dansk høres sjældent. Hvis man vil ændre på den situation, må der åbnes bedre mulighed for, at islandske lærere får adgang til at høre og tale dansk, således at de kan vedligeholde og forøge deres kundskaber i faget.

På den baggrund er der brug for konkrete tilbud. Det spiller naturligvis også en rolle, at mange islandske unge føler engelsk som det mest nærværende sprog. Når engelsk er blevet det dominerende fremmedsprog i Island som i den øvrige del af den vestlige verden, skyldes det ikke, at sproget har særlige træk, som appellerer til unge. Udviklingen er et resultat af den almindelige kulturelle orientering. Underholdningens industrielle magtcenter ligger i USA, og det engelsksprogede bombardement med tv-serier, film, rock- og popmusik virker overvældende. Der er derfor grund til at pege på den betydning, kulturformidlingen har. Danske film i tv og i biograferne, musik, udvekslingsrejser for skoleelever og dansk-islandsk samarbejde i faglige miljøer kan bidrage til, at det danske sprog holdes levende i Island. Der findes mange eksempler på velgennemførte danske kulturarrangementer i Island, bl.a. de danske Høstdage i oktober 1994. Der gøres fra mange sider i Island en betydelig indsats for at styrke det danske sprog ikke mindst fra universitetet og Islands lærerhøjskole, dansklærerforeningen, de danske lektorer og Nordens Hus. Dette arbejde bør fortsat nyde betydelig støtte fra dansk side – hertil har Danmark en vigtig forpligtelse og betydelig interesse.

Bent A. Koch, der er formand for Fondet for dansk-islandsk Samarbejde og tidligere næstformand for Dansk-Islands Samfund, pegede i tidsskriftet *Nyt fra Island* nr. 1, 1993, på følgende: »Som gammel kolonimagt skal Danmark træde varsomt på Is-

land. Vi må ikke kunne beskyldes for kulturimperialisme. Men når islændingene selv ønsker at lære dansk, må vi – efter min mening – glæde os over det og efter evne støtte det danske sprogs position bedst muligt.

Hvordan er det så med dansk på Island? Og kan vi gøre noget for at styrke dets stilling?

Det er meget forskellige svar, man får, når man spørger islændingene. Men nøgternt må man nok erkende, at dansk skrantes på Island.

Oftentimes kniber det med interessen hos eleverne. De synes, dansk er svært, (hvad man vel ikke kan fortænke dem i), de finder ofte undervisningen kedelig, og de mere tænksomme synes, det var bedre at bruge kræfterne på at lære et verdenssprog.

Det er specielt udtalen og her ganske særlig betoningen, der er et problem, som jo ikke bliver mindre af, at man kan være dansklærer i Island et liv igen uden at have været i Danmark.

På universitetet, på lærerhøjskolen, fra dansklærerforeningen, de danske lektorer og anden side er man opmærksom på problemerne, og på forskellig måde søger man at afhjælpe dem. Undervisningsmaterialet er tidssvarende, og gennem Fondet for dansk-islandsk Samarbejde ydes der hvert år ca. 100.000-150.000 kr. til ophold i Danmark for dansk-studerende og til efteruddannelseskursus. Fondet støtter også unge islændinge, der ønsker at uddanne sig i Danmark, ligesom det i vid udstrækning støtter skoleudvekslingsrejser, der jo giver islandske elever gode muligheder for at høre dansk talt af danske. Som et udtryk for Islands oprigtige ønske om at give faget en god placering kan det nævnes, at dansk atter er blevet et eksamensfag i folkeskolen på linje med engelsk.

Men det lader sig ikke nægte, at faget dansk på Island er oppe imod vinden. I Island som i Danmark er det engelsk, der er tidens sprog. Amerika er da også landet, de fleste islændinge, som søger udenlands for at studere, rejser til. Nr. 2 er Danmark med en flot førerposition i forhold til de øvrige nordiske lande.

Måske lyder det af meget, at det danske sprog støttes med måske 150.000 kr. om året, Islands befolkningstal taget i betragtning.

Men det er ikke mange penge, da en rejse Island retur koster ca. 3.000 kr. Derfor var det et ønske, at Danmark vedstod sin nordiske forpligtelse og der overførtes yderligere kapital til Fondet for dansk-islandsk Samarbejde.

Det europæiske tidehverv, vi oplever, byder på mange udfordringer. En af dem byder os at rykke tættere sammen i Norden. Derfor er det katastrofalt, hvis Islands sproglige bro til Norden forvitrer. ◀